

Barnets første 1000 dage

- EPPSE forskningens betydning for dagtilbudsområdet

Konferencen *Barnets første 1000 dage* har bl.a. inviteret Brenda Taggart, som er en af hovedforskerne bag Effective Pre-school Primary and Secondary Education project (EPPSE), der i årene 1994 – 2014, bl.a. undersøgte, hvad der kendetegner dagtilbud, der i særlig grad formår at gøre en forskel i børns liv. I denne artikel præsenteres nogle af de overordnede tendenser, som de forskningsmæssige fund i EPPSE studiet har betydet for den pædagogiske udvikling i Danmark.

Af: Stine Elverkilde.

Lektor, forfatter og foredragsholder

Dagtilbudsområdet har de sidste år været præget af en optimisme og faglig stolthed, der i høj grad skyldes den bølge af forskningsmæssig evidens, der synes endegyldigt at have flyttet forståelsen af den pædagogiske kerneopgave, fra pasning af børn til at være et dybt professionelt anliggende, der kan gøre en forskel for børn i et livsperspektiv

EPPSE studiet har sammen med bl.a. Heckmann bidraget til at sætte betydningen af barnets første 1000 dage og investering i den tidlige barndom på den offentlige dagsorden.

EPPSE studiet har haft en særlig stor betydning for dagtilbudsområdet med viden om hvordan kvalitet i dagtilbud gør en afgørende forskel i forhold til hvordan børn klarer sig senere i livet, fordi dagtilbud med særlige karakteristika kan:

- Ændre børnenes udgangspunkt ved skolestart i positiv retning, herunder børnenes senere evne til at læse og regne
- Minimerer andel af børn, der risikerer at ende i specialtilbud
- Kan have betydning for social mobilitet, da dagtilbud har mulighed for at ændre børns læringskurve.

Denne viden har gjort indtryk og givet anledning til stor faglig interesse ikke mindst i lyset af, at vi i Danmark ikke lykkes særligt godt med at bryde den negative sociale arv.

Fokus på dagtilbud og den tidlige barndom har sammen med EPPSE studiets resultater givet dagtilbudsområdet en platform til at tydeliggøre deres vigtige samfundsmæssige rolle med fokus på barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Opgaven med, at give *alle* børn de bedste forudsætninger for at klare sig i et livsperspektiv, er tæt knyttet til selve motivationen for at vælge det pædagogiske fag (Andersen og Pedersen, 2014) Viden om, at dagtilbud kan gøre denne forskel samtidig med at langt de fleste børn i Danmark, er indskrevet i dagtilbud, har skabt en interesse for en mere systematiseret og evidensinformeret tilgang til praksis.

EPPSE studiet har således, ud over den forskningsbaserede viden måske endnu vigtigere, understøttet et fagligt mind-set, der med den norske forsker Thomas Nordahls ord kan beskrives som et paradigmeskifte fra: "vi synes" og "vi plejer" til "vi ved" og "det virker" (Nordahl 2014).

EPPSE har således bidraget til at styrke den faglige selvtillid, fordi pædagogik netop ikke bare er noget vi *synes*, men noget vi faktisk *ved* noget om!

EPPSE forskningens relevans og mening i en dansk kontekst

Når EPPSE studiet har haft en så stor betydning for danske dagtilbud, så skyldes det flere ting.

Ud over at bekræfte den store forskel, som dagtilbud kan gøre, så bidrager EPPSE studiet også med en mere konkret viden om, hvilken pædagogisk praksis, der øger sandsynligheden for at gøre den største forskel for børnenes trivsel, udvikling, læring og dannelse.

EPPSE studiet tilbyder en mere specifik viden om, *hvad* der kendetegner de organisatoriske forudsætninger for at skabe den nødvendige kvalitet. Denne viden er opsummeret i en række anbefalinger.

EPPSE anbefalingerne:

- Sørg for, at der foregår vedvarende fællestænkning med børnene
- Sørg for at der er balance mellem børne- og vokseninitierede aktiviteter
- Sørg for at personalet har viden om hvordan små børn lærer og udvikler sig, samt viden om læreplanernes indhold
- Sørg for en god andel uddannet personale
- Støt forældrene i hvordan de støtter børns læring hjemme
- Udarbejd politikker for konflikthåndtering

Kilde: EPPSE: *findings from Pre-school to end of Key Stage 1*, <http://www.ioe.ac.uk/research/153.html>

Det engelske dagtilbudssystem adskiller sig fra det danske. Men de forskningsmæssige fund taler ind i nogle grundlæggende udviklings- og læringsmæssige forudsætninger, der også gør denne viden relevant i en dansk pædagogisk kontekst.

Samtidig taler EPPSE studiets fund ind i det børne- og udviklingssyn, der har præget den

dansk pædagogiske tradition, hvor børn opfordres til at være aktivt deltagende i egen udvikling, i aldersafstemte rammer opstillet af voksne.

EPPSE studiet har også bidraget med en mere handlingsrettet viden og *måden* den faglige viden skal omsættes i den nære relation. Som med al forskningsmæssig viden er der ikke tale om handlingsanvisninger, men om viden, der skal oversættes til den konkrete praksis og de konkrete børn i den lokale kontekst.

Det er netop dette oversættelsesarbejde, der fylder meget i mange dagtilbud i forlængelse af viden fra EPPSE studiet. I denne sammenhæng er anbefalingen om at "*sørge for at der foregår vedvarende fællestænkning*" særlig interessant.

Vedvarende fællestænkning er en særlig kommunikativ tilgang, der bidrager til kognitiv udvikling. Vedvarende fællestænkning forekommer når: *to eller flere individer "arbejder sammen" om på en intellektuel måde, at løse et problem, undersøge et koncept, forlænge et narrativ mv* (EPPSE)

Den kognitive udvikling er en vigtig del af at kunne forstå og mestre sin egen tilværelse, herunder at udvikle forudsætninger for skole.

Skoleparathed er ikke i sig selv formålet med dagtilbud. Men hvis målet er, at skabe livsduelighed og chancelighed, så er forudsætninger for at kunne klare skolen et vigtigt delmål og her spiller den sociale arv en stor rolle.

Dette kan illustreres med en undersøgelse, der viser antal ord samt bekræftende og irrettesættende ytringer pr. time, som 3 årige hører i hjemmet:

	Antal ord	Bekræftelser	Irettesættelser
Overførselsindkomster	616	5	11
Lavtuddannede	1.251	12	7
Højtuddannede	2.153	32	5

Kilde: Hart, B og Risley, T (1995) *Meaningful differences in the everyday experience of young American children*

Sætter vi denne viden sammen med vores viden om betydningen af dialog og relationen for små børns læring, begynder der at tegne sig et billede af, hvorfor vores baggrund har så stor betydning. Det gælder både for den enkeltes forudsætninger for at klare sig i uddannelsessystemet, men også for om den enkelte oplever, at uddannelse er *noget for mig*. Det er bl.a. her vi ser den sociale arv slå igennem.

Vigtigere hvad forældrene gør og end hvem de er

Et af de mest spændende fund i EPPSE-forskningen er, at forskerne fandt frem til, at det overordnet set er vigtigere hvad forældre *gør*, med deres børn, end hvem de *er*.

Dette er, i forhold til opgaven med at bryde den negative sociale arv, et rigtig vigtigt fund.

En af kendetegnene er, at dagtilbud med høj kvalitet i særlig grad opfordrer til forældreinvolvering i børnenes læring også hjemme.

EPPSE projektet viste, at børnene generelt udviklede sig bedre når forældre og dagtilbud delte de samme læringsmæssige mål. Dette gjorde forældrene i stand til at støtte børns læring derhjemme med aktiviteter og materialer der komplementerede oplevelserne i dagtilbud.

Det særlige med dette fund er, at forældresamarbejde i dette perspektiv ikke

kun handler om hvad der foregår i dagtilbud, men også om hjemmelæringsmiljøet. Det er for mange nyt og måske også grænseoverskridende.

Men en undersøgelse fra 2016 viser, at efterspørgslen på denne støtte er tilstede i danske dagtilbud, og at forældre *ønsker* mere støtte, men at ikke alle oplever at få den:

Forældrene ønsker ifølge undersøgelsen hjælp til, at styrke barnets:

Skoleparathed: 71%, af disse oplever 64% *ikke* at få den
Læring: 71%, af disse oplever 60% *ikke* at få den
Sociale relationer: 61%, af disse oplever 56% *ikke* at få den
Sproglig udvikling: 50%, af disse oplever 50% *ikke* at få den

Danmarks Evalueringsinstitut, 2016

Der er således her et stort potentiale for at gøre en forskel for de børn og familier, der har allermest brug for det.

Konferencens fremadrettede perspektiv
 EPPSE studiets viden har således haft en stor betydning for pædagogisk udvikling i danske dagtilbud og har også sat sit præg på dagtilbudsloven og de styrkede læreplaner.

Der er således lagt et godt fundament for et det professionelle arbejde med at skabe forudsætninger for udvikling af læringsmiljøer i dagtilbud som ramme for barnets første 1000 dage - og mere til.

Men det er også viden, der bør inspirere til samskabelse af tiltag på tværs af fagområder, med barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse i centrum. Det er netop det Brenda Taggart, men også de øvrige talere, vil formidle viden og inspiration til på konferencen d. 5. marts 2019

"Det er ikke endnu en ting, der skal gøres, men måden, hvorpå du skal gøre alt det, du gør"
 Brenda Taggart - om pædagogisk høj kvalitet

Anvendt litteratur:

- Andersen, L.B og Pedersen, L.H. (2014): *Styring og motivation i den offentlige sektor*. Jurist- og økonomiforbundets forlag
- EPPSE: *findings from Pre-school to end of Key Stage 1*, <http://www.ioe.ac.uk/research/153.html>
- EVA (2016): *Samarbejde mellem forældre og daginstitutioner*. Danmarks Evalueringsinstitut
- Hart, B og Risley, T (1995) *Meaningful differences in the everyday experience of young American children*. Baltimore
- Nordahl, T (2014): *At arbejde evidensbaseret*. Børne-, kulturchefforeningens årsmøde. Lokaliseret på <http://bkchefer.dk/wp-content/uploads/2014/02/Thomas-Nordahl-2014.pdf>
- Sommer, D. (1996): *Barndomspsykologi – udvikling i en forandret verden*, Hans Reitzels Forlag

Vil du vide mere:

Elverkilde, S (2017): *Ledelse af kvalitet i pædagogisk praksis. Synlig Læring og kvalitetsudvikling i dagtilbud*, Dafolo

Elverkilde, S: *Ledelse af professionelle læringsfællesskaber i dagtilbud*, Dafolo. Forventes udgivet primo 2019

Endvidere udkommer i august 2019:

Elverkilde, S. (red): *Forældresamarbejde om hjemmelæringsmiljøer*

med bidrag fra bla: Brenda Taggart, Justin Markussen-Brown, Søren Smidt og Suzanne Krogh